

125/25

รายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์

โครงการ

จัดทำตารางแก่เด็กและเยาวชนในศูนย์อบรมเลี้ยงดูให้การศึกษา
เด็กกำพร้าและผู้ด้อยโอกาสระดับตายน

คณะผู้วิจัย

1. นางมาลี	เกษียณจตุลดา
2. นายมีชัย	เกษียณจตุลดา
3. นายอานวชิระ	เกษียณจตุลดา
4. นายธรรณ	เกษียณจตุลดา
5. นายรชิต	เกษียณจตุลดา
6. นางสาวเจษฎา	เกษียณจตุลดา
7. นางสาวสรณีย์	เกษียณจตุลดา

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทคัดย่อ

ศูนย์อบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาเด็กกำพร้าผู้ด้อยโอกาสมะนังคายอ ตำบลมะนังคายอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ตั้งขึ้นเมื่อปี 2524 และเมื่อปี 2533 เริ่มจัดโครงการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่เด็กกำพร้า เด็กยากจนผู้ด้อยโอกาส มีสมาชิกในความดูแล 41 คน โดยได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยราชการด้านการฝึกอบรมวิชาชีพ พ่อค้านักธุรกิจให้ความช่วยเหลือ ด้านอาหาร(ข้าวสาร) หน่วยงานเอกชน ช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา

เมื่อปลายปี 2539 เกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ ศูนย์ฯ ประสบปัญหาขาดแคลนอาหาร เพราะผู้ให้การสนับสนุนทั้งหลายขอหยุดการสนับสนุนชั่วคราว ในปี 2540 ทางคณะกรรมการศูนย์ฯ ได้ยื่นโครงการขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (SIF) ด้านการพัฒนาอาชีพที่พึ่งตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรมคหกรรม อาหาร เสื้อผ้า ฟาร์มอเนกประสงค์โดยการ เลี้ยงไก่ไข่ การเพาะเห็ด แต่เป็นโครงการระยะยาว จึงได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชน ผู้ปกครองเด็ก เยาวชน องค์กรชุมชน ศิษย์เก่า ในการแก้ปัญหาขาดแคลนอาหารและการพึ่งตนเอง โดยการปลูกผักและเลี้ยงปลาในกระชัง

ผลจากการทำกิจกรรมโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ปรากฏว่า การปลูกผักคือ แตงโม ผักบุ้ง ดำเนินการได้เพียงร้อยละ 20 การเลี้ยงปลาในกระชังดำเนินการได้ร้อยละ 80 ด้านการปลูกผัก ได้เรียนรู้ว่าสาเหตุเกิดจากสภาพที่ดินปลูกผักที่น้ำท่วมในหน้าฝน หน้าแล้ง แล้งจัด ไม่มีน้ำใช้ ดินเหนียว แห้งกรัง (ดานี๊ะกอ) และเป็นดินร้าง ที่ไม่ได้ทำการเพาะปลูกเป็นเวลา 10 กว่าปี ทีมวิจัยเรียกว่า “ดินเครียค” ทำให้การเพาะปลูกได้ผลน้อย ต้องปรับปรุงดินโดยการปลูกถั่ว การคัดเลือกพันธุ์พืชให้เหมาะกับดิน เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ถั่วฝักยาว สับปะรด คันท่อม ผักบุ้ง ผักกาด เป็นต้น ส่วนกิจกรรมเลี้ยงปลาในกระชัง ได้เรียนรู้ว่าต้องเลี้ยงในน้ำใส โหลเวียนเป็นประจำ ถ้าสามารถเลี้ยงในแม่น้ำถ้าคลองจะดีมาก แต่ต้องระวังเวลาน้ำท่วมจะมีการไหลพัดพาท่อนไม้ไผ่อยู่จนกระชังเสียหาย สำหรับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เกิดจากการไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัย กฎเกณฑ์ เงื่อนไขต่างๆที่นักวิจัยควรทราบและต้องปฏิบัติ การไม่สามารถดำเนินกิจกรรมภายในเวลาที่กำหนดได้เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศ

การวิจัยครั้งนี้ ทีมวิจัยได้เกิดการเรียนรู้ว่า ความตั้งใจทำกิจกรรม ความบริสุทธิ์ใจ (อิคลาต) ความเอื้อเฟื้อเห็นอกเห็นใจ น้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างจริงจัง จะก่อให้เกิดพลังในการจัดทำกิจกรรม จากการทำงานร่วมกัน ต้องมีใจเคารพคนด้วยกัน รวมทั้งการทำงานต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน เกิดความรู้ความเข้าใจที่จะเลี้ยงปัญหาธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมแปลง น้ำแห้ง เรียนรู้การใช้เครื่องมือและการปรับใช้ในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมได้แก่ การจดบันทึก การสัมภาษณ์ที่ใช้ควบคู่กับการจดบันทึก การนำข้อคิดลงจากที่ประชุมมาดำเนินการจัดกิจกรรม นำผลจากการประชุมมาแก้ไขปัญหามาปฏิบัติตามแต่กรณี วิธีการสังเกตในกรณีติดตามประเมินกิจกรรม

สารบัญ

บทคัดย่อ	หน้า
บทที่ 1 เนื้อหาของโครงการ โดยย่อ	
ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ	1
คำถามวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
พื้นที่ศึกษา	2
วิธีการดำเนินการ	2
คณะกรรมการที่ปรึกษาและทีมวิจัย	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับและผู้ที่จะใช้ผลงาน	4
บทที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน	5
ประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือ	5
การเชิญวิทยากรในการให้ความรู้	5
จัดเตรียมกระชังเลี้ยงปลาและการปลูกผัก	6
- ดำเนินการเลี้ยงปลาในกระชังและการปลูกผัก	6
การประชุมทีมวิจัย	6
นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจัดทำ Port Folio	6
การประชุมคณะกรรมการ	7
การวิเคราะห์และกระบวนการเรียนรู้	8
บทที่ 3 ผลการดำเนินงาน	14
ประวัติศาสตร์ชุมชน	14
ลักษณะทางภูมิศาสตร์	18
สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม	19
ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการ และระบบกรรมสิทธิ์	21
ผลการดำเนินงานตามกิจกรรม	22
บทที่ 4 สรุปผลการวิจัย	28
การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกรวิจัย	
-เนื้อหาในการเสริมความรู้และประสบการณ์	28
-เนื้อหาจากการศึกษา	28
ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน	30
ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ	33

บทที่ 5 ภาคผนวก

- ประวัตินักวิจัย	35
- แผนที่ศูนย์เด็กกำพร้ามะนังดาฮอ / โรงเรียนอิสลามบูรณะไค์นอ	42
- รูปภาพวิถีชีวิตของนักเรียน ครู โรงเรียนอิสลามบูรณะไค์นอ	43
- แฟ้มสะสมผลงานการปลูกผัก	50
- วุฒิบัตรผ่านการฝึกอบรม วิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้น	55

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ศูนย์อบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาเด็กกำพร้า/ผู้ด้อยโอกาสมะนังคายอ ตำบลมะนังคายอ อำเภอเมืองนราธิวาส วัฒนธรรมจังหวัดนราธิวาส ตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ 2524 เริ่มจัดโครงการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่เด็กกำพร้า เด็กยากจนผู้ด้อยโอกาส เมื่อปีพ.ศ 2533 มีสมาชิกในความดูแล 41 คน โครงการได้ดำเนินการมาด้วยดี จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยราชการด้านการฝึกอบรมวิชาชีพ พ่อค้านักธุรกิจให้ความช่วยเหลือด้านสาร(ข้าวสาร) หน่วยงานเอกชน ช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา

เมื่อปลายปีพ.ศ 2539 เกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ ผู้ให้การสนับสนุนทั้งหลายขอหยุดการสนับสนุนคราว ทำให้ทางศูนย์ฯ ประสบปัญหาขาดแคลนอาหาร ซึ่งขณะนั้นมีสมาชิกในความดูแล 204 คน เด็กและเยาวชนบางคนต้องลาออก เพราะผู้ปกครองไม่อาจจะส่งเสียค่าเล่าเรียนได้ ปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนในความดูแล 4 คน ต้องใช้ข้าวสารเลี้ยงดูเด็กถึง จำนวน 4 กระสอบต่อสัปดาห์

หนึ่งเมื่อปีพ.ศ 2540 ทางคณะกรรมการศูนย์ฯ ได้ยื่นโครงการขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนอสังคม (SIF) ด้านการพัฒนาอาชีพที่พึ่งตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรมคหกรรม อาหาร/เสื้อผ้า ฟาร์มเอนกประสงค์ ประกอบด้วย การเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ไข่ การเพาะเห็ด การปลูกผัก แต่โครงการจาก SIF เป็นโครงการระยะยาว ต้องรอรยะเวลาการอนุมัติ ทางศูนย์ฯเกรงจะเกิดปัญหาแก่เด็กและเยาวชนเหล่านี้

เด็กและเยาวชนในศูนย์ฯ เด็กกำพร้ามะนังคายอ เป็นเด็กและเยาวชนที่ผู้ปกครองยากจน(ชาวนราธิวาส เกษนที่สุดในภาคใต้) เป็นเด็กกำพร้า เป็นเด็กไม่มีผู้อุปการะ เด็กและเยาวชนเหล่านี้ทางผู้ปกครองส่งมาให้ศูนย์ฯ อบรมคุณธรรม จริยธรรม ฝึกวิชาชีพ ศึกษาเล่าเรียนวิชาสามัญตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ทางศูนย์ฯอุปการะโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายใดๆ แต่ทางศูนย์ฯ ยังต้องเลี้ยงดูด้านอาหารการกิน ที่อยู่อาศัย ตั้งแต่ปีพ.ศ 2533 ในต้นมา และเมื่อปีพ.ศ 2539 ซึ่งเป็นปีวิกฤตเศรษฐกิจ ทางศูนย์ฯ จึงไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถ่วง

ในการประชุมประชาคมจังหวัดนราธิวาส เพื่อจัดทำเอกสารเชิงหลักการ โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2543 ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาและเสนอแนะแนวทางพัฒนาด้านการเกษตรเพื่อให้ศูนย์ฯสามารถพึ่งตนเองด้านอาหารในการเลี้ยงดูเด็กได้อย่างต่อเนื่องโดยการปลูกผักและทำการเลี้ยงปลาในกระชัง หลังจากนั้นทางศูนย์ฯ ได้ทำการศึกษาข้อมูลและจัดหาพื้นที่สำหรับการดำเนินการ และได้จัดทำโครงการ การจัดหาอาหารแก่เด็กและเยาวชนในศูนย์อบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาเด็กกำพร้าและผู้ด้อยโอกาสมะนังคายอจังหวัดนราธิวาส Food security for the Center for Orphans and Deprived Children and Youths , Manang Tayaw , Narathiwat Province) เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างศูนย์อบรมเด็กกำพร้า / ผู้ด้อยโอกาสมะนังคายอกับชุมชน ปกครองเด็ก / เยาวชน องค์กรชุมชน ศึกษีก่อ ตลอดจนครู เด็ก / เยาวชน ในการร่วมการจัดหาและผลิตอาหารแก่เด็กและเยาวชน เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนอาหาร

เนวิจัย

2.1 ศูนย์ฯ เด็กกำพร้ามะนังคายอ จะสามารถจัดหาอาหาร เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพของเด็กและเยาวชนใน
โดยความร่วมมือระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชน ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน องค์กรท้องถิ่นและศิษย์เก่า โดยการ
ปลาในกระชังและการปลูกผักได้อย่างไร

2.2 ศูนย์ฯ จะพึ่งตนเองด้านอาหาร เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฯ ได้อย่างไร

ประสงค์ของโครงการ

3.1 เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างศูนย์อบรมเด็กกำพร้า/ผู้ด้อยโอกาสมะนังคายอ กับชุมชน ผู้ปกครองเด็ก
ชน องค์กรท้องถิ่น ศิษย์เก่า ตลอดจนครู อาจารย์ เด็ก/เยาวชน ในการร่วมกันจัดหาและผลิตอาหาร แก่เด็กและ
คน เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนอาหาร

3.2 เพื่อจัดหาและผลิตอาหารแก่เด็กและเยาวชนในศูนย์ฯ ที่เกิดจากความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของชุมชน
ไทยต่างๆ

ศึกษา

ศูนย์อบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาเด็กกำพร้า/ผู้ด้อยโอกาสมะนังคายอ และโรงเรียนอิสลามบูรณะไค้ะนอ
มะนังคายอ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

เนนการ

ทำการจัดหาและผลิตอาหาร เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนอาหาร ของเด็กและเยาวชนของศูนย์ฯ ประกอบด้วย
ปลูกผัก ในพื้นที่หลังอาคารปฏิบัติการของโรงเรียนอิสลามบูรณะไค้ะนอ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เด็กและเยาวชนของ
เรียนอยู่ ขนาดของพื้นที่ 3.5 ไร่ เป็นที่ดินของชาวบ้านหมู่ที่ 4 ตำบลมะนังคายอ อำเภอเมือง
นราธิวาส ซึ่งยินยอมให้โรงเรียนใช้ทำเป็นแปลงปลูกผัก

การเลี้ยงปลาในกระชัง โดยเลี้ยงปลาที่โตเร็ว ที่ใช้อาหารจากพืช เช่น ใบมันสำปะหลัง เช่น ปลานิล ซึ่ง
โตได้ขนาดก็สามารถขายพันธุ์ต่อไปได้เอง ไม่ต้องลงพันธุ์ใหม่ และศูนย์ฯ ได้ติดต่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ
ร้างกระชัง และการเลี้ยงปลาในกระชังจากผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาในกระชังมาร่วม 10 ปี ที่
นราทัศน์ เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2543 โดยจะทำการเลี้ยงในบ่อปลา หลังหอพักนักเรียนชาย บริเวณศูนย์ฯ
วน 1 บ่อ พื้นที่ 5 ไร่ มีบริเวณที่จะทำกระชัง 4 ไร่ เป็นของอาจารย์รอนิง การี ซึ่งเป็นครูสอนอิสลามศึกษาใน
เรียนอิสลามบูรณะไค้ะนอ ที่ยินยอมให้ศูนย์ฯ ทำการเลี้ยงปลาโดยไม่คิดค่าเช่า การปลูกผัก เลี้ยงปลา ใช้เวลา
ทั้งสิ้นจำนวน 1 ปี (กันยายน 2543 - สิงหาคม 2544) ดังนี้

5.1 ประชุมคณะทำงาน ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม 2543

5.2 ประชุมชี้แจงตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรท้องถิ่น ตัวแทนผู้นำท้องถิ่น และสมาชิกในศูนย์ฯ สร้าง
มเข้าใจที่ตรงกันและขอความร่วมมือในการแก้ปัญหาขาดแคลนอาหารของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฯ พร้อมทั้ง
หน้าที่ ความรับผิดชอบในการดำเนินการ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2543

- 5.3 เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านการปลูกผักและการเลี้ยงปลาในกระชังแก่เด็กและเยาวชนในศูนย์ฯ ที่
สมัครใจร่วมโครงการ เช่น ผู้ที่จะปลูกผัก ผู้ที่จะเลี้ยงปลา รวม 4 ครั้ง ครั้งแรกวันเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2543
- 5.4 จัดเตรียมกระชังเลี้ยงปลา และแปลงปลูกผัก แล้วเสร็จภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2543
- 5.5 ดำเนินการเลี้ยงปลาในกระชัง และทำการปลูกผัก ตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2543 เป็นต้นไป
- 5.6 ประชุมทีมวิจัยเพื่อติดตามและสรุปผลการดำเนินงานทุก 10 วัน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2543 - 21
สิงหาคม 2544 และประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อติดตามและสรุปผลการดำเนินงาน 3 เดือนครั้ง
- 5.7 รายงานผลการดำเนินงาน

ทีมวิจัย

คณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วย

1) นายวาเชด ยามา	ผู้นำเกษตรกรบ้านไค้โนน หมู่ที่ 4 ตำบลมะนังดาฮอ
2) นายฮาคี ยูโซ๊ะ	ผู้นำเกษตรกรบ้านไค้โนน หมู่ที่ 4 ตำบลมะนังดาฮอ
3) นายฮามะแอ ฮาแม	ผู้นำเกษตรกรบ้านไค้โนน หมู่ที่ 4 ตำบลมะนังดาฮอ
4) นายอาหามะ สะบูดิง	ผู้ปกครองเด็ก
5) นายดาเยะ ราแดง	ผู้ปกครองเด็ก
6) นายอับดุลฮาเล็ม อาแว	ผู้ปกครอง
7) นางนาซีเราะห์ ราตุ	แม่บ้านของศูนย์เด็กกำพร้า มะนังดาฮอ
8) นางรอฮิมะห์ คารายีสาฮอ	แม่บ้าน บ้านไค้โนน หมู่ที่ 4 ตำบลมะนังดาฮอ
9) นางแอเฮาะ หะยีสาอู	แม่บ้าน บ้านไค้โนน หมู่ที่ 4 ตำบลมะนังดาฮอ
10) เกษตรตำบลมะนังดาฮอ	

ทีมวิจัย ประกอบด้วย

1) นายมัฮ์สุรี หะยีอับดุลเลาะ	ประธานศูนย์เด็กกำพร้า มะนังดาฮอ
2) นางมาสกี๊ะ หะยีอับดุลเลาะ	เลขาศูนย์เด็กกำพร้า มะนังดาฮอ
3) นายเวอูโซ๊ะ หะยีสาอู	กรรมการด้านบัญชี ศูนย์เด็กกำพร้า มะนังดาฮอ
4) นางรอชีค๊ะ หะยีมะเจ็ง	อาจารย์โรงเรียนอิสลามบูรณะไค้โนน
5) นายมะบารี แม่เราะ	พนักงานการเงิน ศูนย์เด็กกำพร้า มะนังดาฮอ
6) นายฮารน ยูโซ๊ะ	อาจารย์โรงเรียนอิสลามบูรณะไค้โนน
7) นางศุทธารัตน์ ฉาดำ	อาจารย์โรงเรียนอิสลามบูรณะไค้โนน

เวลาที่คาดว่าจะได้รับและผู้ที่จะใช้ผลงาน

7.1 ศูนย์ฯสามารถมีอาหารเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน เป็นการแก้ปัญหาสุขภาพได้ รวมทั้งประชาชนผู้สนใจ
กลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้านสามารถเข้ามาร่วมดำเนินการและให้การสนับสนุน

7.2 ศูนย์ฯ สามารถให้การสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน เช่น หญิงชราและชายชรา ในหมู่บ้าน
หญิงหม้ายสูงอายุ เด็กกำพร้าในหมู่บ้าน

7.3 สถานสงเคราะห์เด็กและโรงเรียนอื่นๆในตำบลใกล้เคียง หรือกลุ่มต่างๆ สามารถนำผลการศึกษา
ทดลองนี้ ไปปฏิบัติหรือดัดแปลงเพื่อการพึ่งตนเองด้านอาหารสำหรับการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนได้

บทที่ 2

กระบวนการดำเนินงานวิจัย

กระบวนการดำเนินงาน

1. ประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจ และขอความร่วมมือ

ประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือ จากตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรท้องถิ่น ตัวแทนผู้นำท้องถิ่นและสมาชิกในศูนย์ เป็นขั้นตอนแรกของการเริ่มต้นศึกษาวิจัย

ทีมวิจัยทุกคนจะช่วยกันติดต่อประสานงานกับตัวแทนต่างๆข้างต้น โดยเล่าข้อเท็จจริงตั้งแต่การเขียนโครงการจัดหาอาหารแก่เด็กและเยาวชนในศูนย์เด็กกำพร้าและผู้ด้อยโอกาสมะนังดาฮอ แต่ประชาชนในหมู่บ้านโนนอ จะไม่รู้จักชื่อเต็มนี้ จะรู้จักในนามว่าปอเนาะหรือซุงา (ปอเนาะ คือสถานอบรมให้การศึกษาขัดเกลาจิตใจให้อยู่ในบัญญัติของศาสนา ส่วนซุงาคือปอเนาะที่อยู่ใกล้ซุงาหรือแม่น้ำ) พร้อมกับขอความร่วมมือกับผู้นำหมู่บ้าน เช่น สารวัตรกำนัน กลุ่มแม่บ้าน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ปลัด อบต. คลอดจนสมาชิกในศูนย์และกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมาประชุม เพื่อขอความร่วมมือและการสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งบ้างก็ได้รับความร่วมมือด้วยดี บ้างก็มอบให้ทางปอเนาะดำเนินการต่อไป เช่น

คุณอาแว มีเคาะ ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกแดงโม ช่วยมาปลูกผักนึ่งในแปลงในโอกาสต่อมา

นายมะดาโอ๊ะ ยามา ช่วยสร้างรั้วแปลงผักเป็นคัน

นางรอกีเยาะ รากู ได้ช่วยเมล็ดพันธุ์ผักนึ่ง

นายดาเยะ รนแดง ช่วยประเมินว่าการปลูกแดงโมว่าโตเต็มที่แล้วหรือยัง

ทีมวิจัยได้ชี้แจงเกี่ยวกับโครงการและวัตถุประสงค์ พร้อมกับกระบวนการวิจัย ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างการประชุม แต่ถึงอย่างไรก็ตามในที่ประชุมก็ได้มีการบอกกล่าวถึงเวลาที่จะมาร่วมเพราะไม่มีเวลาพอที่จะมาร่วมกิจกรรมและสนับสนุนในกิจกรรม

2. การเชิญวิทยากรในการให้ความรู้

การเชิญวิทยากรในการให้ความรู้ด้านการปลูกผัก และการเลี้ยงปลา แก่เด็กและเยาวชนในศูนย์ฯ ได้ติดต่อประสานงานกับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอินทรีวิสา เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปลูกผักและการเลี้ยงปลา ทั้งปลากินพืช ปลาช่อน ปลาอุกจนถึงปลาไหล และตอบปัญหาทางการเกษตรแก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนประชาชนที่สนใจตลอดโครงการ 4 ครั้ง รวมแบ่งจำนวน 250 คน อาจารย์ที่มาเป็นวิทยากรได้แก่ อาจารย์เฟาชี สาและ อาจารย์จากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอินทรีวิสา และอาจารย์กล่อมชัย ศาสรีสุข หัวหน้างานฝึกอบรมและบริการวิชาชีพวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอินทรีวิสา นอกเหนือจากการสอนและฝึกอบรมวิชาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็ได้ทำการฝึกอบรมทางด้านการเลี้ยงไก่กระทง พร้อมกับสาริการฉีดวัคซีนในไก่ด้วย การจัดการเรือนเพาะและการทำการเกษตรแบบผสมผสานและได้สอนแนวปฏิบัติด้วย จากการได้ดำเนินการกิจกรรมนี้ ทีมวิจัย เด็กและเยาวชน และผู้สนใจที่ได้รับการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ในงานวิจัยและใช้ประโยชน์การประกอบอาชีพได้ด้วย

3.การจัดเตรียมกระชังเลี้ยงปลา และแปลงผักปลูก

การดำเนินงานกิจกรรมนี้ เริ่มต้นด้วยทีมวิจัยไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาในกระชัง ในบริเวณแม่น้ำบางนราในช่วงหาคนราทัศน์ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส หลายครั้ง ตลอดจนได้ศึกษาการทำกระชัง การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกระชัง ทำให้ทีมวิจัยได้เห็นการปฏิบัติงานจริง จากนั้นก็มาประชุมเพื่อมอบหมายความรับผิดชอบ

ส่วนการปลูกผักก็เริ่มมีการเตรียมแปลงผัก โดยติดต่อกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองเพื่อขอสนับสนุนรถไถ เพื่อเตรียมไถที่และยกร่องและมีการเตรียมดินซึ่งใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับความรู้วิชาการปัจจุบัน

4. คำนิพนการเลี้ยงปลากระชังและทำการปลูกผัก

เมื่อเตรียมกระชังเสร็จเรียบร้อยแล้วในเดือนมกราคม 2544 ทีมวิจัยโดยฝ่ายประสานงานและประเมินผลได้ไปติดต่อยืมพันธุ์ปลาหับทิมลงครั้งแรก ส่วนการปลูกผักก็เริ่มปลูกเมื่อเดือนเมษายน 2544 ซึ่งเป็นช่วงที่ฝนทิ้งช่วงและดินค่อนข้างแข็งซึ่งทำให้ปลูกไม่ได้ผล

5. การประชุมทีมวิจัย

การประชุมทีมวิจัยเพื่อติดตามและสรุปผลการดำเนินงานทุกๆ 10 วัน การสรุปผลการดำเนินงาน ในช่วงแรกๆ นั้นปฏิบัติตามที่ได้กำหนดไว้คือ ทุกๆ 10 วัน ในช่วง 1 ปีแรก หลังจากนั้นงานได้ดำเนินการล่าช้า จึงทำให้การติดตามและการประชุมสรุปเป็นเดือนๆ ครั้ง จากนั้นทีมวิจัยส่วนใหญ่เป็นครูสอนในปอเนาะด้วย จึงมีความสะดวกในการประชุมประเมิน ซึ่งก็นับว่าเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามระยะหลังๆ มีงานเพิ่มขึ้นจึงทำให้การประชุมติดตามลดความถี่ลงไปด้วย

6. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจัดทำ Port Folio

เพื่อสรุปบทเรียนของตนเองอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขณะที่ได้รับอนุมัติทำสัญญาจาก สกว. เป็นเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงน้ำท่วมหนัก กว่าน้ำจะลดและเตรียมแปลงผักก็เป็นเวลาช่วงปิดเทอมของนักเรียน ส่วนใหญ่นักเรียนกลับบ้าน ซึ่งคงเหลือไม่มากนัก มีอาสาสมัครปฏิบัติงานภาคสนามจำนวน 8 คน ซึ่งมีครู / อุซตาซ ศิษย์เก่า แม่บ้าน สมาชิกโบชมชนร่วมด้วย และมีการจดบันทึก Port Folio ประกอบด้วย

- ประวัติส่วนตัวของผู้จดบันทึก
- จดบันทึกในกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ
- ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน
- นำเสนอที่ประชุม สรุปติดตาม

ผลที่เกิดขึ้น

- เกิดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
- ฝึกการสังเกต และจดบันทึก
- ฝึกการมองปัญหา

7. การประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา

เพื่อติดตามและสรุปผลการดำเนินงาน 3 เดือนครั้ง การประชุมเพื่อติดตามและสรุปผลการดำเนินงานร่วมกับทีมที่ปรึกษา ในการประชุมแต่ละครั้ง เพื่อสรุปผลการดำเนินการและหาแนวทางแก้ปัญหา ทั้งกิจกรรมการโย่งปลา และการปลูกผัก

ผลจากการปลูกผักที่ไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้ทีมวิจัยได้บทเรียนอันล้ำค่าว่าแม้แต่กิจกรรมพื้นบ้าน ใดๆ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ถ้ามีปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง หรือหลายๆ ปัจจัยที่ไม่เกื้อหนุนกิจกรรมนั้นๆ ก็จะไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นเมื่อกิจกรรมการโย่งปลา ทีมวิจัยก็จะระมัดระวังมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรม การประชุมร่วมกับทีมที่ปรึกษาจะทำให้การดำเนินงานเกิดความรอบคอบมากขึ้นซึ่งก็นับว่าประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง

กิจกรรม	กระบวนการ	ผลการดำเนินการ	สิ่งที่ได้เรียนรู้	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
1. ประชุมชี้แจงงาน ทำความเข้าใจแก่ชุมชน ผู้ประกอบการส่วนท้องถิ่น ที่มวิจัย ที่ปรึกษา	1. ชื่นเตรียมการ - เชิญผู้เข้าร่วม * ผู้ปกครอง * สารวัตรกำนัน * โต๊ะอิหม่าม * ที่ปรึกษา * ทีมวิจัย * ศิษย์เก่า แม่บ้าน - แบ่งบทบาทหน้าที่ 2. ประชุมร่วมแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น 3. สรุปการประชุม - ทีมนัดสรุป - ชี้แจงเรื่องการเงินและการ ลงบัญชีของโครงการ	มาร่วมประชุมไม่ครบ แต่ มาเกิน 60 % (ซึ่งคนที่มาส่วนใหญ่เป็น ญาติ/ผู้ประกอบการที่ปรึกษา) - ที่ประชุมมีการนำเสนอให้ ปลูกกล้วยแทนแตงโม เพราะดูแลง่ายทนทานต่อ ความแห้งแล้ง ไม่ต้องดูแล อย่างใกล้ชิด - และนำเสนอให้ปลูกย่อย เพราะทนต่อน้ำท่วม ศัตรู พืชไม่มากเหมือนแตงโม ทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ให้นำเฉพาะเวลานำกำลัง อ่อน	- กำลังใจจากผู้เข้าร่วมประชุม - จุดประกายจิตสำนึกให้แก่วิจัย - พองจะจับประเด็นปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไขได้นิด หน่อย - เรียนรู้การขอความร่วมมือกับ หน่วยงานข้างนอก (อบต.) - วิเคราะห์ใครสามารถให้ความ ช่วยเหลือได้บ้าง - เกิดความคิดรอบคอบและ ความเข้าใจมากขึ้น - ได้เรียนรู้เกี่ยวกับบัญชีต่าง ๆ การเงิน ได้แก่ * บัญชีทั่วไป * การบันทึกค่าใช้จ่าย * การลงบัญชี	- ไม่ได้มอบหมายหน้าที่ - คิดว่าไม่ต้องส่งรายงาน - ทีมวิจัยติดสอนไม่ สะดวกเข้าร่วมประชุม เต็มเวลา - ไม่ได้เตรียมประเด็นเพื่อ ให้ค่านิยมงานไปตามที่ คาดหวัง (ไม่รู้และเข้าใจ ระบบการใช้กระบวน การ) - มองการปลูกผักกึ่งว่า เป็นเรื่องง่าย (ความคิด ของนักวิชาการ) - ยังไม่ทราบเกี่ยวกับการ จดบันทึก - ไม่ได้บันทึก - การแบ่งบทบาทหน้าที่ การบัญชี	- หาทีมนักวิชาการภายหลัง - เป็นบทเรียนให้กับกลุ่ม ต่าง ๆ ได้นำไปพัฒนา กระบวนการ - ทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมา มาอย่างละเอียดอีกครั้ง
				- ลงบัญชียังไม่ได้	

ภาพรวม	11 ต.ค. 63 - 30 ต.ค. 63	ปัญหาสำคัญที่พบ	มาตรการที่ดำเนินการ	หมายเหตุ	แผนงาน/โครงการ
		- นำเสนอแดงไม่จาก ประสิทธิภาพในการปลูก ซึ่งพบภายหลังไม่ได้ผล - มะเจือพวงเสียชีวิตด้วย มะเจือยาว จากประสบ การณ์ได้ผล ทำได้น้อย 3 ต้น ได้ผล 2 ต้นแหล่งน้ำ จากน้ำทิ้งของนักเรียน - สรุป นำเสนอให้ปลูก ผักนึ่งเพราะเด็กได้กินทันที ใช้เวลา 20 วัน ได้เก็บผล ได้ เด็กสามารถดูแลได้เอง เวลากับไม่ตอนใช้วิธีตัด แยกยอดใหม่ - การสอนจากประสบการณ์ ของครู เช่น การปลูกผักนึ่ง - การเชื่อมเครือข่าย - ทราบเรื่องการเงินใช้จ่าย เงินกับหลักฐานทางการเงิน		ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับหลัก ฐานการเงิน(ใบสำคัญรับ เงิน) ที่สมบูรณ์และไม่ สมบูรณ์	

4. รวมแผนทวนเช็กแบบ การเข้าอบรมให้ความสน ใจเข้าร่วมเต็มเวลา	ตลาดแห่ง, ปลาสด		-ขาดเป้าหมายในการ ดำเนินงาน
5. ได้สูตรการเลี้ยงไก่สูตร พื้นบ้านต้นซึ่งมีใช้ทุนน้อย			
6. อาหารเสริมไก่ ที่หาได้ จากท้องถิ่น			
3.การเลี้ยงปลา	ขั้นตอนเตรียมการ -เตรียมกระชังไว้ 6 ช่อง -ทำการขังขี้บรื้อย -นำความรู้จากอบรมเบื้องต้นมาใช้ในการเลี้ยงปลา -หัวหน้าศูนย์ติดต่อซื้อพันธุ์ปลาโดยมีศิษย์เก่าทำการเลี้ยงปลาการเตรียมลงปลาในกระชัง -ปรับอุณหภูมิของปลา, ในน้ำในกระชังกับจากปลาที่อยู่ในถุง	-เดิมจะเลี้ยงปลากินพืช ปลาบิล จึงพยายามปลุกมัน สัมปะหลัง, ไบบอนด์ขึ้นตามธรรมชาติ, คั้นนุ่น -ได้เตรียมอาหารปลาบ้างแล้วในท้องถิ่น -สามารถเลี้ยงปลาได้ในช่วงที่น้ำไม่ท่วม ใช้อาหาร 10 วันต่อ 1 กระสอบ -ตั้งใจจะเลี้ยงต่อไปเรื่อย ๆ -จะให้สุดาสมาชิกในการ	-มีความรู้เฉพาะบุคคล -ยังไม่มีการถ่ายทอด -ขาดการจดบันทึก ระยะการเจริญเติบโตของปลา -ขาดการศึกษาในการเลี้ยงปลาในเชิงวิชาการ-- ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน -ขาดการคิดอย่างเป็นขั้น ตอนเป็นตอน -ไม่รู้ข้อมูลจำนวนปลา

*** 12345678901234 *ลองสัมผัสน้ำ 2 ชนิด ครึ่งชั่วโมง -อุณหภูมิแตกต่างกัน 1 นิ้ว -ปรึกษาเจ้าของเกี่ยวกับอายุของปลาในการเจริญเติบโต -ขั้นตอนการ -เด็กผู้ชายช่วยดูแลและรับผิดชอบ -ให้อาหารปลาทุกวัน -ให้อาหาร 3 เวลา เช้า เที่ยง เย็น -เมื่อปลาโต 3 นิ้ว เสริมกับอาหารพืช -อาจารย์ถามเกี่ยวกับวิธีสังเกตจนกว่าจะกินหมด -อาหารจากร้านค้าในช่วงคอนแรกคือเป็นกิโลและเป็นกระสอบ	รายงานตอบ เอม การ ผลลัพธ์ประโยชน์ เด็กกำพร้ามีส่วนร่วมในการเลี้ยงปลา -เลี้ยงปลาให้กับพระช่วงนั้นปลาทั้งหมดมีการนิยมนำเลี้ยงและรับประทานมากเพราะ *ราคาแพง *สีสวยน่ารับประทาน *อาหารระดับภัตตาคาร ปลานิล มีสีดำ, ราคาคาถูกการเลี้ยงดูเหมือนกัน -คิดว่าคุ้มกับการลงทุน	-เกิดกำลังใจที่จะสานต่อจะไม่ทอดทิ้งและจะเชิญชวนเพื่อน ๆ จะถ่ายทอดความรู้ที่ได้ไปบอกได้ -จะตั้งเป็นชมรมการเลี้ยงปลาน้ำจืดของจังหวัดนราธิวาส -เชื่อมโยงกับฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือได้ -ทำให้เกิดการรักสัตว์และจะไม่กินปลา -การให้ข้อมูลและการศึกษาข้อมูลที่มีผลเกี่ยวข้องกับการวิจัยจากสกว. -ขาดการประสานงานต่อระหว่างผู้ริเริ่มครั้งแรก	
---	--	--	--

@ 750 ตัว เมื่อเดือน ธ.ค.44 และก.ย.45 เป็นจำนวน 2

ครั้ง

สรุป

-ผลสำเร็จเลี้ยงปลาเด็ก
ชอบ ถ้าจะเลี้ยงต่อไปขอให้
เด็กมีส่วนร่วมมากกว่านี้
และเป็นเจ้าของ
-เป็นแรงจูงใจให้เด็ก,
ที่ปรึกษาหัวหน้าเกษตรกร
ในหมู่บ้านขอบ่อเพื่อเลี้ยง
เป็นส่วนตัว

4.การปลูกแดงโม

ขั้นตอนดำเนินงาน
-ประชุมที่ปรึกษา ช่วง
เมษายน หน้าแล้ง ปรึกษา
นายตาเยะ ราแดง
-ช่วงปิดเทอมเด็กปลูกแดง
โม แต่ติดต่อกษตรตำบล
(ไม่ได้มาสักครั้ง)
-ไถดิน (เตรียมพร้อม)

-ช่วงแรก 16 เม.ย.44 ออก
ดอกไม่เยอะ และผลสุกเต็ม
โตไม่มาก
-ความคาดหวังช่วงแรก
ตอนเตรียมดิน,การสังเกต
น่าจะประสบความสำเร็จ
-ปรึกษาเจ้าหน้าที่เกษตร
(แก้ไขไม่ทัน)

-ประชุมในปีแรกทำได้ตาม
แผน
-ดูแล เข้า -เย็น
-ใช้เวลาไม่นาน (ระยะเวลา
น้อย)
-การปลูก การใส่ปุ๋ยตรงกับ
หลักวิชา

จากการวิเคราะห์
-ดินไม่สมบูรณ์,ดินแห้ง,
ดินเหนียว

บทที่ 3

ผลการดำเนินงาน

ประวัติศาสตร์ชุมชน

ชุมชนบ้านไค้ะนอ ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลมะนังคายอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ภาคใต้ตอนล่างสุดของประเทศไทย ชุมชนบ้านไค้ะนอ เป็นหมู่บ้านที่มีศูนย์อบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาเด็กกำพร้าและผู้ด้อยโอกาสมะนังวอ

ชุมชนบ้านไค้ะนอ เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 250 ปีมาแล้ว ผู้ที่เป็นผู้เปิดหมู่บ้านไค้ะนอ คือท่านเปาะซุนกาเค็ง จุบันอยู่ในอำเภออิงอ เป็นผู้ซึ่งมีบริวาร ที่จะต้องดูแลให้ความช่วยเหลือ จำนวนมากและท่านเปาะซุนก็มีควายจำนวนมาก ซึ่งบริวารจะเป็นผู้เลี้ยง ในปีหนึ่งเกิดโรคระบาด ควายต้องตายเป็นจำนวนมาก ท่านจึงให้บริวารไปแสวงหาที่ ทำการเลี้ยงควายใหม่ หลายคนไปแสวงหาก็ก็นิมีผู้ใดได้ที่ จนมีบริวารคนหนึ่งมีทำเลเหมาะสมแก่เลี้ยงควาย อยู่ห่างจากนี้ระยะทาง 1 วันเดิน ซึ่งเป็นหมู่บ้านซึ่งไม่มีคนอิสลามอาศัยอยู่ มีเพียงสองคนอาศัยอยู่ซึ่งคนที่นับถือ พุทธศาสนา คนแรก ชื่อนายนอ และคนที่สองชื่อนายบุญ ปัจจุบันยังมีบริเวณ หนองน้ำอันเป็นรังปลาน้ำจืด ที่มีปลาอุคมสมบูรณ์ ชื่อ หนองบุญ (กูแบแอน) ก็ให้ลูกหลานได้เห็นและรำลึกถึงประวัติหมู่บ้าน ทั้งสองท่านนี้ได้เสียชีวิตลง คนที่มาสำรวจเจอพื้นที่จะทำการเลี้ยงควายของท่านเปาะซุนกาเค็งว่าบ้านไค้ะนอคือชื่อบ้านไค้ะนอจนถึงปัจจุบัน

เมื่อคนของเปาะซุนกาเค็งได้นำควายมาเลี้ยงควายก็ปลอดภัยจากโรคระบาดทุ่งหญ้าก็อุดมสมบูรณ์ เริ่มแรกวัวดอนบ่าก็กลับคืนเนื่องจากระยะทางห่างไกลมากเดินทางไปกลับข้อมเหน็ดเหนื่อยจึงสร้างกระท่อมอาศัยและปลูกข้าวคูก็เจริญงอกงามจึงตั้งรกรากอยู่ที่นี่ โดยกลุ่มชน คังเดิมและกลุ่มชนที่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่นมาจากรำอำเภออิงอ ปัจจุบัน จากสงขลา จากปัตตานี นครศรีธรรมราช กลุ่มชนกลุ่มแรกมีเพียง 11 ครัวเรือน คือ

- บ้านไค้ะฮัจญีรอมลี (บรรพบุรุษหัวหน้าโครงการวิจัย)
- ไค้ะจูปี
- บ้านไค้ะสนิ
- บ้านไค้ะและ๊ะ ย้ายมาจากกูโบะนาฮิยะ อำเภออิงอ
- บ้านไค้ะแซกือองงูงอ อยู่ในหมู่ที่ 5 ปัจจุบัน
- บ้านไค้ะเปาะดิ วอซา
- บ้านไค้ะฮัจญีเฮง
- บ้านไค้ะมาเก เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก
- บ้านไค้ะลาเต๊ะ รู้จักในนามไค้ะแซแนง (บรรพบุรุษกำนันละหารปัจจุบัน)
- บ้านไค้ะวอลอดิง ไค้ะยาดี (บรรพบุรุษไค้ะเล๋า)
- บ้านไค้ะถือกอ ย้ายมาจากนครศรีธรรมราช

จากการไปศึกษาสอบถามเกี่ยวกับประวัติชุมชนบ้านไค้เสนอพบว่า หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่อุดมสมบูรณ์ ที่ดินปลูกพืชได้ดี มีแหล่งน้ำในหมู่บ้านหลายแห่งสำหรับเป็นที่หาอาหารจากน้ำ ในหมู่บ้านมีท่านผู้ใหญ่อายุคน หนึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน คลอดจนเป็นที่ปรึกษาปัญหาในหมู่บ้านเป็นผู้ที่ให้การตัดสินใจเวลาชาวบ้านมี ความขัดแย้งหรือทะเลาะวิวาท ชื่อว่านายมะนอ แต่ทุกคนมักจะเรียกท่านจนติดปากว่าไค้เสนอเพราะทุกคนให้ ความเคารพ เชื่อฟัง ชื่อเสียงของท่านจึงเลื่องลือไปถึงหมู่บ้านอื่น เมื่อมีใครมาใครไปก็จะติดปากเสมอว่าไปบ้าน ไค้เสนอหรือมาจากบ้านไค้เสนอจึงได้ชื่อบ้านไค้เสนอจนถึงปัจจุบันนี้ ไกลๆ บ้านไค้เสนอจึงมีแม่น้ำสายหนึ่งซึ่งไหล มาจากแม่น้ำต้นทองมัส มีสัตว์น้ำชุกชุมไม่ว่าปลาที่อาศัยในแม่น้ำ ปู กุ้ง หอย แม่น้ำสายนี้ไหลผ่านหมู่บ้านต่างๆ หลายหมู่บ้านได้แก่ บ้านบุเกะลือซง ก็อบงบองเรื่อยไปจนถึงแม่น้ำชะกัง แม่น้ำบางนรา สมัยก่อนจะเป็นทาง สัญจรทางน้ำสายหนึ่งที่ทำให้หมู่บ้านสามารถติดต่อกับตัวเมืองนราธิวาส เดิมเรียก กัวลอบ หมายถึง คิวนรา พ่อค้า ม้าค้า จะนำสินค้าจากตัวเมืองอันได้แก่ปลาทะเลสด ปลาทะเลเค็ม น้ำปู และอื่นๆ มาจำหน่ายในหมู่บ้านและจะ เอาอาหารสดจากหมู่บ้านได้แก่มะพร้าว ข้าวสาร มันสำปะหลัง ผักผลไม้กลับไปขายในเมืองเป็นอย่างนี้เรื่อยมา นึกครั้งหนึ่งพ่อค้าน้ำปูจะมาขายใกล้ ๆ บ้านไค้เสนอไปทางทิศตะวันตกซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวน้ำท่วมถึงเมื่อน้ำน้ำปูซึ่ง บรรจุลงจากเรือใหญ่จะคว่ำพ่อค้าก็ตั้งลูกน้องว่าให้ "ชนาดง" หมายความว่า "ให้เอาถึงค้าไม่ให้ล้ม" ซึ่งเมื่อจะ ไปถึงเงินเขาก็ถามลูกน้องว่าเก็บที่ไหนบ้าง ลูกน้องก็บอกว่าเก็บที่หมู่บ้านที่เราชนาดงเมื่อวันก่อนซึ่งจุดนั้นก็ได้ ชื่อว่า หมู่บ้านชนาดง จนถึงปัจจุบันอันเป็นหมู่บ้านหนึ่งในหมู่ที่ 4 ตำบลมะนังคายอ

ทีมวิจัยได้แบ่งกลุ่มนักศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ครุในหมู่บ้าน ตามประวัติศาสตร์หมู่บ้านไค้เสนอ ระบุว่าเดิมเป็นป่ามีต้นไม้ขนาดใหญ่ ที่ดินอุดมสมบูรณ์จะเห็นได้จากหลักฐานที่ท่านไค้เสนอคนเค็งส่งคนไปดู งานที่เพื่อเลี้ยงควาย ซึ่งได้ทดลองปลูกข้าวได้ดีจนสามารถตั้งรกรากเป็นหมู่บ้านจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังมีสัตว์ป่าชุกชุมอาศัยอยู่ เช่น เสือต่างๆ ลิง ค่าง ไก่ป่า มีเรื่องจริงเล่าให้หัวหน้าทีมวิจัยเมื่อ ยังเด็กอยู่มีญาติจากหมู่บ้านละหาร อำเภอยี่งอ จะกลับบ้านชูดแดงแต่คำมีเดเสียก่อนมารดาของหัวหน้าทีมวิจัย กว่าค่างที่นี้เถาะคำแล้วลัวเสือ ญาติพูดคลกว่าไม่กลัวเสือไว้ให้เสือมาจะจับโดนแล้วเขาก็กลับไปเวลาผ่าน ระยะหลังละหมาดมีขี้นบขณะที่ญาติเค็งอยู่มีเสือ 2 ตัว มาแต่ไม่ได้ทำร้ายแถมฆ่าหลังญาติเค็งขึ้นได้ว่าได้ ปล่อยๆ ว่าเขาเสือโดนาจึงขอโทษในความปากไม่คิดเสียจึงปล่อย

สมัยหัวหน้าทีมวิจัยเด็กๆ เคยมีเสือมาจับวัวในคอกพาหนีเข้าป่าไป นี่แสดงว่าสัตว์ ป่ามี อุดมสมบูรณ์ดี หมู่บ้านมีแม่น้ำอยู่หนึ่งสายซึ่งไหลจากแม่น้ำต้นทองมัสผ่านบ้านชนาดง บ้านไค้เสนอและบ้านเก็งคง ตำบล ละหาร อำเภอยี่งอ บ้านสุโงงบาตา และไหลต่อสู่มแม่น้ำชะกัง มีทุ่งนา ทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ ที่เพาะปลูก ผลิตจนสวนผลไม้ ได้แก่ สวนทุเรียน เงาะ ขางพารา ที่สำคัญมีสวนลองกอง ส่วนประวัติเกี่ยวกับการเพาะปลูก หมู่บ้านไค้เสนอดินอุดมสมบูรณ์มากปลูกข้าวได้ดีปลูกพืชอื่นดั่งก็ได้ผล จากการบอกเล่าของนางคอสิยะ ะมะลิ ว่าเมื่อ 40 ปีที่แล้วการปลูกมะพร้าวต้องนำพันธุ์มะพร้าวจากยี่งอ ซึ่งนำพันธุ์ที่งอกแล้วมาทำการเพาะ ปลูกแต่เนื่องจากมะพร้าวหายากจึงต้องค่อยๆ คำนวณส่วนที่ไม่มียารักษาประกอบอาหารส่วนด้านบนมาบรรจุปลูก สามารถปลูกได้ปัจจุบันยังมีอยู่ให้ลูกหลานได้กินอยู่ เมื่อเวลาล่วงเลยมานับจำนวนหลายปีความสมบูรณ์ของ น้ำก็ลดน้อยถอยลงประกอบกับการพัฒนาทางด้านการเป็นอยู่ของทางราชการทำให้ความสมดุลของธรรมชาติ

ตกลง เช่น การสร้างถนนสายหนึ่งในหมู่บ้านเพื่อติดต่อกับหมู่บ้านอื่นๆ การถางสวนยางเก่าเพื่อปลูกสวนยางพันธุ์ใหม่และการคืนเงินของแม่น้ำลำธาร

ในเรื่องการสร้างถนนสายหลักในหมู่บ้านทำให้น้ำระบายออกสู่ทะเลช้า เป็นเหตุให้ฤดูฝนน้ำท่วมที่นาของประชาชนเสียหาย เกือบทุกปีประชาชนต้องซื้อข้าวกิน ปัจจุบันประชาชนเลิกทำนาหันมาประกอบอาชีพอื่น เช่น ปลูกสวนผลไม้แต่มีจำนวนไม่มากที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่รับจ้างตัดยาง ดังนั้น ประชาชนวัยทำงานจึงไปทำงานที่ประเทศเพื่อนบ้านคือประเทศมาเลเซียนี้ คือแรงผลักดันอันหนึ่งที่ทำให้เกิดศูนย์อบรมการเลี้ยงดูให้การไถ่เด็กกำพร้าและผู้ด้อยโอกาสมะนังดาฮ์ขึ้น

การศึกษาของชุมชนนี้ จากการสอบถามและประสบการณ์ของคณะที่มิววิจัยคือนางรอชี๊ะ ทะยิมะเจ็ง เชนางว่า การศึกษาของคนในชุมชนนี้ผู้มีความรู้ทางด้านศาสนาจะสอนและอบรมให้กับเพื่อนบ้านโดยจะสอนระหมาลัมกีร์อัลกรุ-อ่านแก่เยาวชนและคนทุกคนในหมู่บ้านตลอดจนการปฏิบัติศาสนกิจต่างๆ โดยไม่ต้องเสียค่าใดๆ แต่ผู้เรียนก็มีน้ำใจมอบรางวัล อาจเป็นของกินของใช้เล็กๆ น้อยๆ หรือให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จนต่อมาประมาณ 50 ปีผ่านมา (พ.ศ 2495) มีโรงเรียนสอนศาสนา (ปอเนาะ) เกิดขึ้นในหมู่บ้าน โค๊ะครู นายฮัจญ์ฮาซัน หรือชาวบ้านเรียกโค๊ะเฮ็นคิ เพราะเรียนจากประเทศอินเดียสอนอัลกรุ-อ่านและอัล- กิตาบ ที่เคยจะมีการสอนภาษาไทยในโรงเรียนนี้ด้วย โดยจะมีครูที่ทางราชการส่งมาช่วยสอน ซึ่งเป็นการสอนควบคู่เม็ดเงินและศาสนา โดยมีครูคนแรกชื่อครูวัน(ไม่ทราบนามสกุล) และต่อมาก็เป็นครูอัब्ดุลรอฮิม ทะยิมะเจ็ง เป็นสอนภาษาไทย

ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนบูรณะอิสลามโค๊ะเฮ็นคิ ปีพ.ศ 2524 ได้รับบริจาคที่ดินจากกำนันชื่อ รุสูลตาละ และญาติพี่น้อง อยู่ตำบลละหาร อำเภออิงอ จำนวน 23 ไร่ จึงได้จัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนา “ปอเนาะ” โดยมีชาวบ้านมาช่วยกันสร้างโรงเรียนส่วนหนึ่ง อีกส่วนจ้างช่างมาสร้าง ซึ่งใช้เวลาในการสร้างตั้งแต่ ปีพ.ศ 2525-29 ส่วนชาวบ้านในพื้นที่จะเรียกโรงเรียนว่า “ปอเนาะ” หรือ “ซุงา” คือ แม่น้ำ เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำ โดย เหมมัสสุร หะยิอัลดุละเป็นเจ้าของโรงเรียน เหตุผลของการเลือกที่ตั้งของโรงเรียนของเจ้าของโรงเรียนคือ ได้ประสบการณ์จากการบอกเล่าของเจ้าของปอเนาะ อื่นว่า ส่วนใหญ่ปัญหาที่พบมากจะเป็นเรื่องขาดแคลนน้ำจึงยกทำเลที่อยู่ใกล้แม่น้ำและเริ่มแรกมีเยาวชนในพื้นที่เกือบทุกอำเภอของจังหวัดนราธิวาส ที่จบการศึกษาในฉบับลับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเข้ามาเรียนต่อด้านศาสนา อายุ ตั้งแต่ 12 ปี มีสมาชิกที่อยู่ในความดูแล 41 1 ขึ้นไปทั้งผู้ชายและผู้หญิง โรงเรียนได้ดำเนินการมาด้วยดีและมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากการให้ความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ ให้การช่วยเหลือด้านการอบรม วิชาการ พ่อด้านการธุรกิจ ช่วยด้านอาหาร (อาหาร) หน่วยงานเอกชน ด้านทุนการศึกษา และขอใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนา ปีพ.ศ 2529 และได้รับอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนา ซึ่งได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

- มีอาคารที่แข็งแรงอย่างน้อยสูง 3 เมตร
- แปลนที่ผ่านวิศวกรสามัญเป็นผู้รับรอง
- มีครูบรรจุตามระเบียบ ของ สช.
- หลักสูตรศาสนา ตั้งแต่ชั้น ปีที่ 1-7 (อิบติดาอี่ 4 ปี ,มุดาวัชชีด 3 ปี)

โดยมีครูสอนศาสนาจำนวน 5 ท่าน (อุสตาซ) และเด็กจำนวน 100 กว่าคน ซึ่งทางโรงเรียนก็ไม่ได้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลเนื่องจาก จดทะเบียนหลัง ปีพ.ศ. 2517 บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนเริ่มแรกคือ จัดหาทุนในการเลี้ยงดูเด็ก โดยได้รับความอนุเคราะห์จากพ่อค้าข้าวสารโดยส่งข้าวสารให้ต่อเดือนประมาณ 1 ถึง 7 กระสอบ และรับบริจาคจากหมอแวคือรามแม รวมทั้งนักการเมืองท้องถิ่น มีการอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นคนดีของสังคม โดยกลางวันเรียนตามคาบเรียนปกติ ส่วนตอนกลางคืนมีการสอนการอ่านอัลกุรอาน โดยมีครูแบ่งเวรยามในการให้การอบรม โดยมีการแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็นกลุ่ม 7 คน ซึ่งแต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบ คือ หัวหน้ากลุ่ม, รอง, สมาชิก ให้มีการบริหารดูแลซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้การศึกษาด้านศาสนาและสามัญรวมทั้งวิชาชีพพร้อมทั้งหน่วยงานศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเมืองนราธิวาส, ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน, วิทยาลัยเกษตรและ พัฒนาชุมชน

ปีพ.ศ.2533 ได้รับความจ้างจากผู้ปกครองให้เปิดรับเด็กกำพร้าและยากจนที่มีความประสงค์จะเรียน จึงได้ทำการรับเด็กกำพร้าและยากจน ซึ่งมีระบบการเรียนการสอนเช่นเดียวกับเด็กปกติ และใช้ชื่อว่า “โครงการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่เด็กยากจน โดยมีสมาชิก 41 คน ซึ่งใช้ระบบการเรียนนอกระบบ คือร่วมมือกับศูนย์การศึกษาเอกโรงเรียน โดยมีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองเข้าไปจัดการศึกษานอกระบบคือสอนวิชาสามัญในมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นต้นมาโดยมีการเรียนการสอนอาทิตย์ละครั้ง และมีการส่งครูในศูนย์ฯ ไปอบรม พร้อมกับมีครูมาจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองหวัดนราธิวาส มาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ขณะนั้นได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล เป็น เงิน 20% ของจำนวนนักเรียน ซึ่งได้นำเงินจำนวนนี้มาเพื่อจ่ายเป็นเงินเดือนครูซึ่งตกเฉลี่ยต่อคนไม่เกิน 1,500 บาท

เมื่อปีพ.ศ.2537 เปิดสอนระดับปวช .พิเศษ หลักสูตร 3 ปี ของวิทยาลัยเกษตรป่าไผ่ ทั้งพำนักเรียนไปอบรมวิทยาลัยเกษตรและอบรมที่โรงเรียนและเปิดสอนวิชาชีพโดยเปิดสอนวิชาชีพโดยศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน โดยได้รับนักเรียนชายเรียนในสาขาช่างไฟ,ช่างเชื่อม,ช่างยนต์เล็ก ส่วนนักเรียนผู้หญิงเรียนวิชาอาหารและโภชนาการ หน่วยงานศูนย์พิฤทธอง ได้สอนวิชาจักสานและการทำกระเป๋ จากผักตบชวา

เมื่อพ.ศ 2539 เกิดภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจผู้ให้การสนับสนุนทั้งหลายก็ประสบปัญหาและขอหยุดการสนับสนุนทั้งหลาย โรงเรียนจึงประสบปัญหาขาดแคลนอาหาร ซึ่งต้องใช้ข้าวสาร 4 กระสอบ ต่อ 1 สัปดาห์ จากเมื่อนสมาชิก 204 คน และมีแนวโน้มว่าจะตั้งเป็นมูลนิธิ โดยทำเรื่องผ่านอำเภอ และจังหวัดไปยัง สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ (สวช.) ซึ่งต้องมีการโอนทรัพย์สิน ที่ดิน อาคารเรียน เงินทุนที่จะจดทะเบียน ซึ่งได้รับเงินช่วยเหลือจากหมอแว เป็นเงินจดทะเบียนมูลนิธิ จำนวน 300,000 บาท

เมื่อปีพ.ศ.2540 เปิดสอนวิชาสามัญซึ่งทางโรงเรียนก็ไม่ได้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลเนื่องจาก จดทะเบียนหลัง ปีพ.ศ. 2517 ซึ่งถ้าโรงเรียนประสงค์จะเปิดต้องจัดหาครูให้ตรงตามที่ทางการกำหนดคือ อนุปริญญา และปริญญามีวุฒิครู ครูใหญ่ต้องมีวุฒิการบริหารและอาคารผ่านเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด โดยที่สอนก็ไม่มียบอุดหนุนแต่ก็มีการเรียนการสอนต่อไปเพราะเป็นความตั้งใจของชาวบ้านจึงมีการสอนต่อไป

เมื่อปีพ.ศ 2541 ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิโรงเรียนอิสลามบูรณะโต๊ะนอ ซึ่งถือว่าเป็น โรงเรียนการกุศล

เมื่อปีพ.ศ 2542 เปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์เด็กกำพร้ามะนังคายอ เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำ

โครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (SIF) เพราะคิดว่าถ้าขอในนามของโรงเรียนจะไม่ผ่านเพราะเป็นสถานศึกษาของคนใดคนหนึ่งและได้รับคำแนะนำจาก อาจารย์บังกช นภาพงษ์ จากสำนักส่งเสริม
จะศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในการเขียนโครงการว่า ต้องมีพื้นฐานเด่น ๆ จึง
ให้อธิบายเรื่องการเลี้ยงลูกเด็กกำพร้า และจัดตั้งเป็น โครงการศูนย์เด็กกำพร้าจะนั่งคาบโดยไม่ได้จดทะเบียนหรือตั้ง
ได้อย่างไร

เมื่อปีพ.ศ 2543 มีจำนวนสมาชิก 354 คน ซึ่งมีความเคลื่อนไหวร้อนพอสมควร แต่ทางคณะกรรมการพยายาม
ของตนเองโดยการไปติดต่อเจ้าของบ่อปลา ใกล้ ๆ ศูนย์พิภูลทอง เพื่อทำการเลี้ยงปลาที่โตเร็วใช้อาหารจากพืช เช่น
มันสำปะหลัง คือ ปลานิล ซึ่งโตได้ขนาดก็จะขายพันธุ์เอง ไม่ต้องลงทุนใหม่ โดยในการดำเนินการทาง
ของบ่อจะคิดค่าเช่า 500 บาทต่อปี จำนวน 9 บ่อ ซึ่งทางศูนย์ขอความช่วยเหลือจากปศุสัตว์มาคอกใบให้การแนะนำ
ช่วยเหลือด้านการเลี้ยงปลาก่อนหน้าที่จะเช่าบ่อปลาที่พิภูลทอง ทางศูนย์ได้เสนอโครงการสนับสนุนจากสำนักงาน
กองทุนเพื่อสังคม (SIF) ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการพัฒนาอาชีพเพื่อพึ่งตนเอง ซึ่งมีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. กิจกรรมคหกรรม อาหารและเสื้อผ้า

-ผลจากกิจกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นช่างไปแล้วหลายคน

-มีการขยายผลโดยการอบรมแม่บ้านและนักเรียนเมื่อเดือนมิถุนายน 2545 โดยการตัดเย็บกางเกง

-เกี่ยวกับอาหารได้เชิญวิทยากรมาสอน ผลได้มีการจัดทำขนมจำหน่ายและเป็นการสร้างอาชีพเสริม
ให้กับเด็กในศูนย์ในปัจจุบัน

2. แปลงเกษตรบนปากบ่อ ไม่สามารถเดินต่อไปได้เพราะบ่อที่ขุดจะเกิดการทรุดตัว เพราะเป็นดินปนทราย
ประกอบด้วย การเลี้ยงไก่ไข่ เกษตรปลอดสารพิษ การเลี้ยงปลากินพืช การเพาะเห็ด ซึ่งมีคณะกรรมการ
ของศูนย์เด็กกำพร้าเป็นครูที่สอนศาสนาจำนวน 5 คน

3. ฟาร์มเอนกประสงค์ ซึ่งมีกิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ซึ่งเลี้ยงไก่ได้ 2 รุ่น และทุนในการดำเนินการหมด
และได้บทเรียนว่า การเลี้ยงไก่ต้นทุนสูง ถ้าจะเลี้ยงให้มีกำไรต้องเลี้ยงอย่างต่ำ 500 ตัวขึ้นไป

ปี พ.ศ.2545 ปัจจุบัน มี ครูสามัญ 16 คน จบจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
สถาบันราชภัฏ ครูสอนศาสนา 25 คน ส่วนมากเป็นศิษย์เก่า ต่อไปจะมีการประกันคุณภาพให้สอดคล้องกับ
บายของ ศช. และครอบคลุมกับสำนักงานการศึกษา ภายในปีพ.ศ 2540 ใช้หลักสูตรใหม่ ดังนั้นภายใน
ศ 2548 ต้องมีการประกันคุณภาพให้ผ่านทั้ง 2 หน่วยงาน

โกณณะทางภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง - อาณาเขต

หมู่บ้านโคะนอตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 4 ตำบลมะนังดาบ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส ภาคใต้

ถ้างของประเทศ

ทิศตะวันตก จรดหมู่ที่ 6 บ้านจคแดงและบ้านปลาวิ

ทิศตะวันออก จรดหมู่ที่ 5 บ้านตุโงบาตา

ทิศเหนือ จรดหมู่ที่ 4 บ้านถือครอง ด.ละหาร อ.ยี่งอ

ทิศใต้ จรดหมู่ที่ 3 บ้านบือแนแล

ภูมิอากาศ ฝนตกชุกน้ำท่วม ฤดูแล้งก็แล้งนาน แต่อากาศสดชื่นสบายน่าอยู่มาก

การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน

รูปแบบดั้งเดิมก็พอมืออยู่บ้างแต่ก็เก่าแก่มาก บางครัวเรือนหรือซ่อมแซมหรือรื้อบางส่วน และต่อเติมใหม่เพื่อสภาพให้อาศัยอยู่ได้

รูปแบบใหม่มีสำหรับผู้ที่บ้านดั้งเดิมไม่อาจจะซ่อมแซมได้ หรือเมื่อแบ่งมรดกก็ตกเป็นของญาติพี่น้องคนอื่น คนก็เลยสร้างใหม่ หรือมีบ้านสร้างใหม่ใช้ปูนซีเมนต์ผสมกับไม้ ส่วนบ้านที่ทำด้วยไม้ล้วนมีเป็นส่วนน้อย

เส้นทางคมนาคมการติดต่อภายนอก

เดิมเป็นถนนดินแดงธรรมดา ต่อมาได้สร้างเป็นถนนลูกรังเมื่อปีพ.ศ 2523 ยาว 3,000 เมตร และใน พ.ศ 2535 สร้างถนนลาดยาง ยาว 300 เมตร อีกสายหนึ่งยังคงเป็นถนนดินแดง ยาวประมาณ 2 กิโลเมตร ซึ่งเป็นถนนสายสำคัญอีกสายหนึ่งรออยู่แล้ว

การติดต่อภายนอก

- ไม่มีรถประจำทาง
 - ไม่มีโทรศัพท์บ้าน
 - มีตู้โทรศัพท์สาธารณะที่บ้านขนาด 1 ตู้ (เพิ่งติดตั้งเมื่อเดือนมีนาคม 2545)
- ประชากรต้องอาศัยมือถือซึ่งมีใช้ตามแรงโฆษณา

ภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

ประชากร

หมู่บ้านโคะนอมมีจำนวนครัวเรือน 183 ครัวเรือน บ้าน 150 หลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด 827 คน 397 คน หญิง 430 คน ขนาดและวัยของประชากร มีดังนี้

1 วัน - 3 ปี	จำนวน 42 คน
3 ปี - 6 ปี	จำนวน 41 คน
6 ปี - 12 ปี	จำนวน 121 คน
12 ปี - 14 ปี	จำนวน 99 คน
15 ปี - 18 ปี	จำนวน 134 คน
18 ปี - 50 ปี	จำนวน 213 คน
50 ปี - 60 ปี	จำนวน 98 คน
60 ปีขึ้นไป	จำนวน 60 คน
รวม	808 คน

ศาสนาและความเชื่ออื่น นับถือศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด

สภาพสังคม ยังคงเป็นสังคมแบบชนบท ห่างไกลความเจริญ สิ่งอำนวยความสะดวกเข้ามาไม่ถึง สภาพรอบครัวแบบครอบครัวขยายเป็นส่วนมาก ความสัมพันธ์ระหว่างคนในหมู่บ้านมีความสัมพันธ์แบบพี่แบบน้อง ยังคงมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เพราะคนในหมู่บ้านจะมีความสัมพันธ์ ทางสายโลหิตกันส่วนใหญ่ ทำให้ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและเหนียวแน่น มีน้ำใจเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความรักความเห็นใจ ความเสียสละ ให้ความสำคัญเป็นระบบอุปถัมภ์ขึ้นในหมู่บ้าน อย่างเห็นได้ชัด ผู้นำตามธรรมชาติ คือผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจด้านศาสนา และเป็นผู้ที่มีคุณธรรมมีอามานะฮ์ (หมายถึงมีความรับผิดชอบ)

ระเบียบ ข้อปฏิบัติ กฎเกณฑ์ของชุมชน ในชุมชนบ้านไค้ะนอ กฎเกณฑ์หรือระเบียบต่าง ๆ ที่ถือปฏิบัติ มีรากฐาน ทางศาสนาเป็นหลัก หรือแม้แต่วิถีประชาที่มาจากศาสนาเช่นกัน หรือแม้แต่การแบ่งมรดก หรือ ทรัพย์สินก็จะแบ่งตามหลักศาสนา การจัดการในชุมชน การจัดการความขัดแย้ง ความผิด บทลงโทษ และลงโทษและการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยการจัดการความขัดแย้ง ความผิด บทลงโทษ การลงโทษการจัดการเรื่องเหล่านี้ จะขึ้นอยู่กับความขัดแย้งของแต่ละเรื่อง ความขัดแย้งระหว่างผู้ใดกับผู้ใด เช่น ถ้าความขัดแย้งระหว่างเพื่อนบ้าน ก็เพื่อนบ้านด้วยกันจะช่วยจัดการให้ หรือหากว่าเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จะทำให้ถอยซึ่งกันและกัน แต่ในเรื่องรุนแรงก็จะให้อิหม่ามเป็นผู้จัดการ หรือถ้าเรื่องร้ายแรงก็จะให้ผู้ใหญ่บ้าน (สาววีกำนันเป็นผู้ดูแลจัดการ) ถ้ารุนแรงไม่อาจจะปรับความเข้าใจกันได้ก็จะส่งเรื่องถึงสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด)

บทลงโทษ จะเป็นไปตามความผิด เช่น การชดใช้ การขอโทษ การขอโทษ การขอปรับ คือการเสียใจ การกระทำความผิดและระลึก ตั้งใจว่าจะไม่ทำความผิดซ้ำในครั้งต่อไปอีก

ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนในหมู่บ้านคือ ภาษามลายูท้องถิ่น แต่คนรุ่นใหม่เลือกใช้ภาษา ลักษณะผสมผสานระหว่างภาษาไทยและภาษามลายูท้องถิ่น

การศึกษา

การศึกษาในระบบ มีการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน 2 โรงเรียน โรงเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นบังคับ 1 โรง ระดับมัธยมศึกษา 1 โรงซึ่งเปิดดำเนินการสอนควบคู่ศาสนาและสามัญ ส่วนระดับวิทยาลัยยังไม่ ประชาชนต้องออกไปศึกษายังกรุงเทพฯ ต่างจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง หรือถ้าจะศึกษาดั้ระดับ ปวช. - ส. ก็เข้าศึกษาต่อในตัวจังหวัด

- มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา 1 โรงเรียนคือ โรงเรียนบ้านไค้ะนอ ตั้งเมื่อ พ.ศ 2490 ปัจจุบันมี 9 คน มีนักเรียน 120 คน

- โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 1 โรงเรียน เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ เมื่อ เดือนพฤษภาคม พ.ศ 2544 ได้รับใบอนุญาตเมื่อ พ.ศ 2529 ปัจจุบันมีครู อุตต 50 คน นักเรียน 270 คน การศึกษานอกระบบ มีศูนย์ฯ การเรียนชุมชนในหมู่บ้าน คือศูนย์การเรียนชุมชนมะนังคายอ ตั้งอยู่ในอิสลามบูณะไค้ะนอ โดยทั้งสองระบบร่วมมือกัน จะเปิดสอน ระดับประถมจนถึงระดับมัธยมศึกษา และจะเปิดสอนสายอาชีพโดยจะร่วมมือกับศูนย์ฯ เด็กกำพร้าผู้ด้อยโอกาสมะนังคายอ ซึ่งจะมีการสอน วิชาต่าง ๆ เช่น วิชาตัดเย็บเสื้อผ้าอาหารและโภชนาการ

สาธารณสุข

ในหมู่บ้านไม่มีสถานอนามัย คนในหมู่บ้านต้องไปใช้บริการทางสาธารณสุขที่หมู่บ้านสุโงงบาลา หมู่ที่ 1 บ้านมะนังดาฮี หรือไปโรงพยาบาลราชนครินทร์ นราธิวาส หรือซื้อยาตามร้านขายยาแพ่ ยาตามร้านขายยาในเมือง หรือก็อาจจะไปใช้บริการจากคลินิกในเมือง ปัจจุบันประชาชนจะใช้บริการ 30 ปี รักษาได้ทุกโรค โอบทุกครัวเรือน นอกเสียจากผู้มีสิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลก็จะใช้บริการโรงพยาบาลสถานอนามัยมะนังดาฮอหมู่บ้านไคะนอ จะมีหมอแผนโบราณอยู่ด้วย โดยเฉพาะหมอกระดุก กระดุกหัก แดก เคาะ หรือเส้นเอ็นต่าง ๆ จะมีชื่อเสียงมากพอสมควร

วัฒนธรรมและประเพณี

วัฒนธรรมประเพณีที่ดำรงรักษาไว้หรืออนุรักษ์ พื้นฟูขึ้นมาใหม่

การแต่งกาย : แต่งกาย แบบมุสลิม มาลาญ

การแต่งงาน : นิเกะฮ์ แบบมุสลิม

การอาเก๊ะ : การทำบุญรับบุตรกำเนิดใหม่ อายุ 7 วัน

การสูนัต : ขลิบอวัยวะเพศชาย อายุระหว่าง 1 วัน - 10 ปี เป็นอย่างการทำงานตามหลักศาสนา

ปัจจุบัน จะมีการทำที่โรงพยาบาล โดยเฉพาะโรงพยาบาลอบุนูจินา ในตัวเมือง หรือจุนิก หมู่การกุศลตามมัสยิด ๆ

วัฒนธรรมประเพณีที่เปลี่ยนแปลงไปหรือการสืบทอด

- การแห่ช้าง เป็นสืบ ๆ เชือก
 - รำฮินา - คารากฮินา ในคนเจาะหู ถูกสาวหรือเข้าสูนัตบุตรชาย ซึ่งจัดยิ่งใหญ่กว่างานแต่งงาน
 - ปาดงฮินา จะมีลักษณะคล้าย ๆ ลำตัดของภาคกลาง ส่วนใหญ่ใช้เวลาทำพิธีเข้าสูนัต
 - พิธีเจาะใส่ต่างหู
 - งานลงแขกเกี่ยวข้าว
 - งานคอยัฒอ์กรูฮาน : ทำพิธีสำหรับคนที่อ่านพระมหากัมภีร์จบเล่ม เพื่อแสดงความยินดี
 - งานคาละะ ซลาปะ เล่าตำนาน ใช้ริบะ ซอเมื่อเพลงเป็นตำนาน
 - งานขึ้นบ้านใหม่ จัดใหญ่กว่างานมงคลสมรส
 - การละเล่นที่ยิ่งใหญ่ เช่น กรือโคะ การแข่งใบพัด ช่วงหลักเก็บเกี่ยวข้าวใหม่
- ลูกข้างคือแป คือลูกข้างขนาดใหญ่เวลาแข่งใช้ชนบนฝ่ามือ

ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการ และระบบกรรมสิทธิ์

4.1 ดินและความเปลี่ยนแปลง

เป็นดินร่วนปนทรายบ้าง เป็นดินเหนียวบ้าง บางแห่งเป็นดินแดง หรือดินลูกรังก็มี ดินแต่ละชนิดเกิดเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากในสวนนี้ เสื่อมความสมบูรณ์ ขาดธาตุอาหารการใช้ประโยชน์และความเหมาะสมประโยชน์ที่ดิน นับว่าใช้ประโยชน์ได้พอสมควร เช่น ประชาชนจะไถสวนยางเก่า เพื่อปลูกยางพันธุ์ จะตั้งออกตั้งใจปลูกต้นไม้เศรษฐกิจคือต้นลองกอง ไม่ว่าที่ดินว่างบริเวณบ้านหรือสวนที่รก ๆ ก็จะพยายาม

ถูกต้องทั้งหมด ทั้งนี้เพราะลองกองให้รายได้เสริมแก่ประชาชนมาก ความเสื่อมโทรม สาเหตุและผลกระทบ
ความเสื่อมโทรม ที่ดินส่วนใหญ่ ไม่ได้เสื่อมโทรมเท่าไรนัก เพราะการเพาะปลูก ไม่ค่อยจะใส่ปุ๋ยเคมีมากนัก
จะใส่ปุ๋ยเคมีอย่างจริงจัง ก็จากสำนักงานส่งเสริมการค้าที่ดินเท่านั้น เพราะเหตุนี้ไม่ค่อยเสื่อมโทรมเท่าใดนัก

การถือครองที่ดิน ,กรรมสิทธิ์ ส่วนใหญ่จะถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินจากการได้รับมรดก จากการซื้อ
กรรมสิทธิ์จะมีหนังสือสำคัญสำหรับการถือครอง เช่น นส.3ก แต่บางรายก็จะถือกรรมสิทธิ์โดยที่จะรับทราบกัน
ย่ทั่วไปในหมู่บ้านว่าเป็นที่ดินของผู้ใดแม้จะไม่มีโฉนดที่ดินก็ตาม

4.2 แหล่งน้ำ

มีแหล่งน้ำธรรมชาติสายสำคัญ คือ แม่น้ำสายที่ไหลมาจากต้นหอยมัสไหลสู่แม่น้ำยะกัง และมีแหล่ง
หนองไ้บุญ หนองมีแย การจัดการน้ำ ระบบชลประทานไม่มี

การใช้ประโยชน์ จากแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค /อุปโภค คนในชุมชน มักไม่ค่อยนิยมใช้ แหล่งน้ำ
ธรรมชาติมาบริโภคหรืออุปโภค ทั้งนี้เพราะประชาชนจะชูดบ่เป็นของตนเอง หรือจะชูดบ่ที่สวน การใช้น้ำเพื่อ
เกษตรกรรมไม่มีเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรมไม่มี

แม่น้ำไม่มีการเสื่อมโทรม แต่หนองน้ำมีการเสื่อมโทรมบ้างเนื่องจากเกิดการทับถมทำให้เกิดการตื้นเขิน
คว้น้ำจึงไม่มีชุกชุม เช่นแต่ก่อน

แหล่งน้ำที่ตื้นเขิน ได้แก่ หนองไ้บุญ หนองมีแย ส่วนแม่น้ำเกิดการตื้นเขิน เฉพาะหน้าแล้ง ส่วนเวลา
อุปโภค ก็กลับสภาพเหมือนเดิม นับว่าแหล่งน้ำไม่เสื่อมโทรมนักการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ - ไม่มี

ป่าไม้และป่าชุมชน - ไม่มี

ผลการดำเนินงาน

5.1 ขั้นตอนการเตรียมการจัดกิจกรรม ได้แก่การเตรียมบุคลากร การดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่
อทีมวิจัย ทีมที่ปรึกษาโครงการวิจัย ทีมผู้ดำเนินการซึ่งประกอบด้วย นักวิจัย และอาสาสมัครปฏิบัติงานจริง
ภาคสนาม)

5.2 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่การเตรียมการจัดซื้อจัดจ้าง การพิจารณาคัดเลือก การเตรียมพื้นที่เพื่อ
เพาะปลูกและเพื่อสร้างกระชัง ซึ่งอาสาสมัครปฏิบัติงานจริงภาคสนาม มีดังต่อไปนี้

กิจกรรมปลูกผัก

1. นายวันอิมอรอิม อับดุลกอเดร์ รับผิดชอบแปลงผักแปลงที่ 1 เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนและเป็น
เกษตรกรงานไฟ , น้ำของโรงเรียน
2. นายอุสมาน สะอึ รับผิดชอบแปลงที่ 2/1 เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนและเป็นอุstadสอนศาสนา
แก่นักเรียนศาสนาในโรงเรียนและสอนคอมพิวเตอร์แก่นักเรียนสามัญ นักเรียนศาสนาในโรงเรียน
3. นายอาแวไอชะ หะอึสะอึ รับผิดชอบแปลงที่ 2/2 เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนเป็นฝ่ายอาคารสถานที่
เองโรงเรียน
4. นายมุณีรุคดิน หะอึอับดุลละาะ สมาชิกศูนย์ฯและเป็นนักเรียนรับผิดชอบแปลงที่ 3

5. นางอาชีวะ จะปะกียา เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านและเป็นอุสตาซหะ สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน
บศิซชอบแปลงผักแปลงที่ 4/1

6. นางชาลีอมา มาสะมาแอ เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน , สมาชิกศูนย์และเป็นครูสอนวิชาตัดเย็บเสื้อผ้า
นศูนย์ฯ รับผิซชอบแปลงผักแปลงที่ 4/2

7. นายมะลาเย็ง ยามา ประชาชนในหมู่บ้านขนาดง หมู่ที่ 4 และเป็นผู้ดูแลความสะอาดของโรงเรียน
บศิซชอบแปลงผักที่ 5/1

8. นายฮับดุลละาะ ยามา เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน เป็นอุสตาซสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน และ
เป็นผู้นำศาสนาในหมู่บ้าน รับผิซชอบแปลงผักที่ 5/2 แปลงทั้งหมดมีเนื้อที่ 3 ไร่เศษ แบ่งเป็นแปลงย่อย ๆ ได้ 5
แปลง อาสาสมัครบางคนรับผิซชอบ 1 แปลง บางคนรับผิซชอบครึ่งแปลง

5.3 ขั้นตอนการประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจ การขอความร่วมมือตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนผู้นำท้องถิ่น
และสมาชิกในศูนย์

ทีมวิจัยมะนังดาฮอ ได้ประชุมชี้แจงและขอความร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ได้แก่

1) กลุ่มแม่บ้านโค๊ะนอ จำนวน 40 คน ในจำนวนนี้ มีนางสีติโรเม๊ะ ราคู สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน

โค๊ะนอ เป็นภรรยาผู้ช่วยสารวัตรกำนันหมู่บ้านโค๊ะนอ ให้การสนับสนุนโครงการวิจัยด้วยการเข้าร่วมประชุมและ
ให้พันธุ์ผักปลูก แก่โครงการจำนวน 1 กระบองใหญ่

2) ปลัดอบค.มะนังดาฮอ คนแรก(ปัจจุบันย้ายแล้ว) ท่านให้การสนับสนุนด้านข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับ

ประชาชนในหมู่บ้านโค๊ะนอและให้ข้อมูลวิชาการ เช่น การติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ

3) นักเรียนในศูนย์ให้การอบรมวิชาการเกษตรเรื่องการเลี้ยงปลา การปลูกผัก ตลอดจนโครงการ 4

รั้ง และเป็นหูเป็นตาให้กับโครงการ

4) ศิษย์เก่า เป็นตัวจักรสำคัญในการให้โครงการดำเนินตามวัตถุประสงค์ เช่น การเป็นอาสาสมัคร

ปฏิบัติจริงภาคสนาม, เป็นผู้ประกอบกระชัง , เป็นผู้คัดเลือกพันธุ์ปลาที่จะลงเลี้ยงในกระชัง และ เป็นผู้ดูแลกระชัง

5) ผู้ปกครองนักเรียน เป็นที่ปรึกษาแก่โครงการและประเมินกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรม

6) ทีมวิจัย คณะทำงาน ประชุมแก้ปัญหา ประชุมเพื่อก้าวต่อไป ซึ่งทุกคนทำงานอย่างทุ่มเททั้ง

กำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา เป็นตัวชี้วัดเห็นผลการดำเนินการกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรม

ความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ความสนใจในกิจกรรมทั้งสองกิจกรรมมาก
อย่างเห็นได้ชัดคือ จากการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม การให้การช่วยเหลือโครงการเป็นผลอันเนื่องมา
จากผู้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมไม่ได้เป็นของผู้ใดผู้หนึ่ง แต่เป็นของผู้ที่ค้ำชูโอกาส เด็กกำพร้า ตลอดจนผู้ที่
สมควรให้การช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่ง คือ ผู้สูงอายุ และหญิงหม้าย เป็นผู้ที่สังคมต้องให้การช่วยเหลือตามหลักแห่ง
อิสลาม

ผลการดำเนินงาน

ที่	กิจกรรม/แผนการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น	วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินการ สถานที่	ผู้เข้าร่วม (คน)	หมายเหตุ
1	ได้รับสัญญา	เลขที่ RDC44 S0005	1 ต.ค. 43 กรุงเทพฯสาขานราฯ	3	ระหว่างเดือน ตุลาคม 2543 ถึงมกราคม 2544 ดำเนิน การไม่ได้ใน บางกิจกรรม เพราะน้ำท่วม สูงมากกว่าทุก ปีที่ผ่านมา
2	เปิดบัญชีซื้อศูนย์เด็ก กำพร้าฯ	เลขที่ 905-1-54791-9	16 ต.ค. 43	3	
3	มีเงินโอน	เข้าบัญชีศูนย์เด็ก มะนังดาฮอ	27 ต.ค. 43		
4	หารถไอนา	เตรียมไถที่	มกราคมเป็นต้นมา	10	
5	ตัวแทนทีมวิจัย	ประชุม กลุ่มวิจัย	18 ม.ค. 44 ห้องพักครู	3	
6	ประชุม	ทีมวิจัย : เตรียมดิน, รื้อ, ไม้ประกอบ กระชัง	20 ม.ค. 44 ห้องคหกรรม	7	
7	สำรวจพื้นที่	สร้างกระชังเลี้ยงปลา	27 ม.ค.44 หลังหอพักชาย	9	
8	สร้างรั้ว แปลงผัก	เตรียมเสารั้ว	13 ก.พ. 44	7	
9	ทีมวิจัย	ติดบอร์ดไถที่ศูนย์ พิบูลทอง	17 ก.พ.44	5	
10	ไถที่แปลงผัก	เตรียมไถและยกร่อง	16-18 ก.พ.44	6	
11	เตรียมสร้างกระชัง	เตรียมอุปกรณ์สร้าง กระชัง	20 ก.พ.44	10	

ที่	กิจกรรม/แผนการ ดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานที่ เกิดขึ้น	วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินการ สถานที่	ผู้เข้าร่วม (คน)	หมายเหตุ
12	ติดต่อเกษตรอำเภอฯ	หัวหน้าทีมวิจัยไป สนง. เกษตรอ.เมือง	23 ก.พ.44 สนง.เกษตร อ.เมือง	1	
13	ประชุมทีมวิจัย	เรื่อง การเตรียมน้ำ เพื่อเพาะปลูก	26 ก.พ. 44 ห้องสมุด	9	
14	ประชุมกรรมการที่ ปรึกษา	เรื่อง การจะปลูกแดง ให้ได้ดี	27 ก.พ.44 ห้องพักครู	7	
15	ศึกษาดูกระชัง	ทีมวิจัยศึกษาดูงาน กระชังที่ดำเนินการ	5 มี.ค.44 หาดนราทัศน์	4	
16	เตรียมที่	ขุดหลุมปลูกแดงโม เตรียมดิน	5 มี.ค. 44	17	
17	เตรียมที่	เสร็จสิ้นการขุดหลุม เตรียมดิน	18 มี.ค.44	17	
18	เริ่มปลูก	แดงโม	19 มี.ค.44	10	
19	การปลูกแดงโม	แปลงทุกแปลงปลูก เสร็จ	23 มี.ค.44	13	
20	เตรียมน้ำ	ติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เข้าแปลง	25 มี.ค.44	5	
21	เตรียมกระชัง	ติดตามเรื่องสร้าง กระชัง	26 มี.ค.44	5	
22	การดูแลแปลง	แดงโมออกดอก คิดผล	16 เม.ย.44	5	
23	การดูแลแปลง	ฉีดพ่นฆ่าแมลง	19 -21 เม.ย.44	6	

ที่	กิจกรรม/แผนการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น	วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินการ สถานที่	ผู้เข้าร่วม (คน)	หมายเหตุ
24	ติดตามกระชัง	ตรวจสอบอุปกรณ์กระชัง	19 เม.ย.44 ห้องวิทยฯ	7	
25	แผนปรับปรุงดิน	ปรึกษา นักวิชาการบำรุงดิน	7 พ.ค.44 ห้องธุรการ	15	
26	ติดตามกระชัง	ติดต่อกำลังเก็บกระชัง	15 พ.ค. 44 ม.4 บ้านไค้หนอง	3	เกิดฝนตก ช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม คลอดมาทำให้ถั่วดำที่ปลูกได้รับผลกระทบมากแต่ก็ออกผลเช่นกัน
27	ปรับปรุงดิน	ปลูกถั่วดำปรับสภาพดิน	18 พ.ค.44	20	
28	ตรวจสอบอุปกรณ์กระชัง	ติดต่อบริษัทขายสร้างกระชัง		5	
29	ปรึกษางานเกษตร	อาจารย์จากวิทยาลัยเกษตรฯ ให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาแปลงเกษตร	10 ก.ค.44	7	
30	อบรม	จัดกลุ่มนักเรียนเข้าอบรมที่วิทยาลัยเกษตรฯ	23 ก.ค.44	23	

คณะทำงานในโครงการร่วมมือรับผิดชอบในกิจกรรม โดยจะให้ความสนใจเพราะเป็นโครงการใหม่ โครงการแรกของจังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการในความไม่สันติการณ์ ไม่มีโครงการตัวอย่าง ยอมรับการมีเงื่อนไข ข้อระเบียบต่างๆที่ตามมาภายหลัง บางครั้งทำไปแล้วตามความเข้าใจของคณะทำงาน แต่ต้องรีบแก้ไข ความระเบียบที่ส่งมาที่มววิจัย บางครั้งก็รู้สึกงวยงง ไม่ค่อยจะเข้าใจ แต่เมื่อมีการประชุมก็สามารถคลี่คลายปัญหาได้ บางครั้งส่งรายงานมาที่ศูนย์ประสานงานภาคใต้ค่อนข้างแล้วแต่รายงานไม่สมบูรณ์เพราะมีระเบียบใหม่ส่งมาภายหลัง ทางที่มววิจัยก็พร้อมใจแก้ไขให้ถูกต้อง ทำให้ทีมงานมีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น อัลบั้มคุณลิขิตฯ (ขอบคุณที่ให้คำแนะนำ) กิจกรรมสามารถดำเนินไปด้วยดี ทั้งนี้เพราะหน่วยประสานงานศกว.ภาคใต้ค่อนข้างให้กำลังใจเป็นอย่างดี แม้ว่าระยะทางจะห่างไกล ฝนฟ้าตกหนัก เวลาที่ค่ามีค แต่เมื่อทางโครงการวิจัยนัดประชุม ท่านก็จะมาร่วมประชุมเป็นผู้ชี้แนะและให้กำลังใจดีมาก ทีมวิจัยขอชมเชยและขอขอบคุณเป็นอย่างสูง